

CENA lista: U pretplati za čitavu god. K 48—, za polugodište K 24—, tromesečno K 12—, mesečno K 4—, u maloprodaji 16 fil. pojedini broj. OGLASI primaju se u upravi lista Piazza Carli 1 Tisak Jos. Krmpotića.

HRVATSKI LIST

Izlazi svaki dan u 5 sati ujutro.

Vlasnik i izdavač dr. Lovro SCALIER, odvjetnik, Pula, Viale Carrara 9. (Narodni Dom). Uredništvo Via Sissano 24. — Odgovorni urednik Ivan MARKON, Pula. — Rukopisi se ne vraćaju. Cenk. rač. aus. pošt. št. 26.795.

Godina IV.

U Puli, petak 13. decembra 1918.

Broj 1232.

Non dubbito, che anche dopo definitivamente regolate l'odierna questione controversa fra il regno d'Italia ed il regno de' SHS si sentiranno da parte italiana simili giuste asserzioni e confessioni per difendere gli ora infondatamente calunniati Jugoslavi. Noi però avendo la coscienza netta non avremo bisogno nulla confessare!

Domaće vesti.

Otvoranje hrvatskih škola u Puli. Od ponedjeljka dalje otvorene su naše škole na Monte Grande, u Via Verudella br. 20, u Via Sissano (Villa Stipek) i u Narodnom Domu.

Oni roditelji, koji su upisali svoju decu za školu u Via Besenghi neka šalju decu u školu u Narodni Dom. Škola u Via Besenghi je još zapremljena od vojništva, za to ne možemo ovu školu za sada otvoriti.

Što pre otvorit ćemo školu i u Šijani.

Roditelji, šaljte Vašu decu u naše škole!

Hrvatski Sokol u Modulinu pozivlje svu braću i sestre članove na izvanrednu glavnu skupštinu, koja će se održavati danas u petak na 6 sati popodne u društvenim prostorijama te na kojoj će se pretresti nastalo pitanje promjene statuta. Obzirom na važnost stvari dužnost je svakog brata i sestre, da pristupi na skupštinu. Odbor.

Dnevne vesti.

Krvavi događaji u Zagrebu. Komunikaj Narodnog Veća. Zagreb, 5. decembra. U četvrtak su počele oko podneva gradom obilaziti oružane grupe pripitih vojnika, koje su klicale protiv novog stanja u zemlji. U 2 i po sata popodne sve se te grupe sliše na Jelačićev trg. Bilo ih je par stotina s nekoliko mašinskih pušaka. Većinom su bili vojnici bivše 53. pukovnije. Red je na Jelačićevu trgu držalo redarstvo, koje je sada vrlo malobrojno, te odred mornara sokolske straže. Da se izbegne svakom sukobu, razdeljeno je 60 mornara u 2 čete, te se jedna (20 momaka) s jednom strojnom puškom povukla u kuću broj 6, a druga (40 momaka) s drugom strojnom puškom u kuću broj 4. Boljševički raspoložena vojska, nahuckana od nekih civilista, tražila je preteći svojim puškama, i sa 5 strojnim puškama, da im se preda mašinska puška mornara u kući broj 6. Mašinska im je puška po zapovedi predana. Nato zatražiše vojnici, da im se izruči i druga strojna puška, a kad je izišao iz kuće broj 4 sokol Marcel Tičak, da umiri vojnike, ubiše ga hicima iz samokresa. Pobunjeni i pijani vojnici započese nato pucati u prvi kat kuće br. 4. Odred je mornara u toj kući odgovorio vatrom. Nakon kratke je pucnjave uspelo mornarima, da raščiste trg i uspostave red. U 5 sati popodne je bio u čitavom gradu uzpostavljen red. Bivša srpska vojska, koja je stajala u pripremi nije uopće stupila u akciju, nego su red uspostavili redarstvo, sokoli i mornari. Gradjanstvo i narodna vojska je manifestirala nakon tih događaja na Jelačićevom trgu, po gradu kličući Narodnom Veću i regentu. Kod ovih je izgređa poginulo 13 ljudi, a ranjeno ih je 17. Sa strane su vlade poduzete oštre mere, da se ovako žalosni događaji ne ponove.

Kako se uredilo pitanje novca

Svi su nestrpljivi, svi znatiželjni, što je s pitanjem novca: hoće li se iskupiti stare banknote, kako će dugo one vrediti, hoće li se i kada izdavati nove note, hoće li Srpska narodna banka ili koja druga biti emisionim zavodom buduće. U pretresivanju tih pitanja dolazi do raznih odgovora i mnenja, niču svakakve kombinacije i predlozi, koji sadržavaju katkada i morskih ideja. To, da se potonje javljaju i kod ljudi, kod kojih se pretpostavljaju inteligencija i ozbiljnost, dokazom je, kako je slabo rašireno poznavanje monetarne nauke. Ako netko u četiri, šest oka, u privatnome društvu koješta mudruje, ajde, to se još dade oprostiti. Ali kad nekij prikazuju čitavoj javnosti neke svoje „ideje“, kad pače hoće gotovim činima prejudicirati konačnome rešenju pitanja, onda se to jedva dade oprostiti, jer se time unáša zabuna u narod, dira se u najosetljiviji živac gospodarskoga organizma.

No bilo kako bilo, ipak je opravdano, da javnost bude bar u glavnom upućena u stvar. Pitanje valute teško je i ne da se u par dana rešiti. Istina, ali javnost mora biti bar umirena, mora biti bar uverena, da se oko rešenja tog pitanja radi i da postoje svi preduveti za jedno povoljno rešenje. I zato mi ovde jer smo sasvim tačno upućeni u stvar, potpuno svesni svoje odgovornosti, izjavljujemo, da kompetentni faktori marljivo proučavaju to pitanje i da se na temelju onoga, što je dosada uradjeno, mogu gojiti najbolje nađe. Sve bojazni, da će novac propasti, da će nota nestati — preterane su. U tom pogledu može općinstvo biti potpuno mirno. Ono može da s pouzdanjem čeka daljnji razvitak događaja u tome pravcu.

Chi commise le crudeltà, bestialità nonchè violenze oramai attribuite ai Jugoslavi?

I giornali italiani del regno e specialmente quelli nella città di Fiume ora dagli Italiani occupata contengono gli ultimi giorni colonne piene di diverse crudeltà, bestialità, nonchè violenze, commesse durante il governo jugoslavo agli Italiani.

Per analizzare la fondatezza di tali asserzioni ritengo opportuno di citare le parole di Luigi Pavina nel suo libro „Croazia e Ungheria“, Milano, Libreria editrice nazionale 1903 riguardo i Croati nelle guerre del 1848, 1859 e 1866 in Italia, pagina 13:

„E mentre il genio di Cavour — che certo non sarà sospetto di anti-italianità — fu il primo di rendere giustizia ai Croati, specialmente circa la loro così detta reazione del 1848 quando con Jelačić combattevano per la difesa dei propri diritti, uno dei più reputati giornalisti italiani, il Cesana, ha confessato nelle sue Memorie che „i misfatti attribuiti ai Croati in Italia erano inventati dalla stampa per tenere viva l'agitazione“ e che egli stesso „doveva ogni giorno rompersi la testa per inventarne dei nuovi“.

Ogni cosa è superfluo!

Predavanje Alessandra Dudan-a o Dalmaciji.

Dudan je držao u Rimu pred odabranim slušateljstvom predavanje o talijanskoj Dalmaciji. Zahvaljuje mnogobrojnom slušateljstvu, koje je došlo da tako dokaže veliki interes javnog mišljenja za neoboriva prava Italije na Dalmaciju. Obara se zatim na neke političare i novine talijanske, koji su u svojoj slepoći mislili, da mogu trgovati i barataati i obećavati prijateljstvo, te davati zeležničke i lučke koncesije u Dalmaciji takozvanim Jugoslavenima. Govornik dokazuje, da je Dalmacija zemlja talijanska i po geografiji isto tako, kao što je i Sardinija, koja je još dalje na moru. Dokazuje svu himbenost i netačnost austrijskih statistika — jedini dokaz, koga takozvani Jugoslaveni sebi u prilog navode. To su statistike, koje upravo kolju Talijane, koje dobru trećinu dalmatinskog pučanstva, t. j. „morlake“ (morlachi — velli Tribuna), koji su „di razza latina“, pripisuju Hrvatima, današnjim Jugoslavenima. Prikazuje zatim 20 vekovnu historiju civilizaciju Dalmacije, koja je uvek bila latinska, jedino latinska i talijanska — najpre romanska, kasnije slobodni municipijl i republike (Dubrovnik i) „italianissima, poi veneziana ininterrottamente“ sve do god. 1886. Ovo bi 20 vekova već dostajalo za posvećenje i ovekovćenje prava Italije. Malena je Dalmacija, ali je tako mnogo pridonela talijanskoj književnosti, znanosti i umetnosti. Predavanje je bilo popraćeno s neko stotinu projekcija najlepših pomenika dalmatinskih gradova od Raba do Kotora i projekcijama dalmatinskih umetnika.

Iz financijalnog odejeka Narodnog Vijeća. Pozivaju se odbori Narodnog Vijeća u pokrajini, da sa financijalnim odsjekom u Zagrebu obračunaju do sada unišle iznose na narodnom porezu, te da ujedno jave kod kojih su novčanih zavoda preostale suvišeke smjestili.

Slovenci će zaposesti ugarsko zemljište. „Pester Lloyd“ saznaje, da će hrvatske čete u najskorije doba zaposesti Czakathurn. Istodobno će slovenske čete zaposesti županije Vas i Zala. Jedan ođeo slovenskih četa pod zapovedništvom jednog pukovnika je ušao u Muraszombat.

Cenzura opet uvedena u Hrvatskoj. Narodna je vlada u Zagrebu opet uvela preventivnu cenzuru za novine i tiskovnine.

Krapinski čovek za jugoslavenski Narodni porezi! Jest — i onaj ostatak prađavnog doba naše domovine doprineo je nešto finansijalno...

Koruški Nemci proevaduju. U današnjoj sednici zemaljskog odbora u Celovcu je jednoglasno prihvaćena prosvjedna nota protiv nasilnog zaposrednuća čisto nemačkih mesta ili mesta, u kojima je pučanstvo pomešano, sa strane slovenskih četa.

Japanske ladje u Zadru. Prošle su subote stigle dve japanske ratne ladje u zadarsku luku. Na gatu se odmah sjatila sila stanovnika talijanske narodnosti sa zastavom japanskom i talijanskom.

Slovenski kod regenta Aleksandra. Posle podne 5. o. m. u 3 sata primljeni su od Nj. Vis. regenta Aleksandra dr. Janko Breic i dr. Izidor Cankar, koji su doneli nasledniku prestola pozdrav slovenskog naroda, kao članovi najjače političke stranke u Sloveniji.

Bačka, Banat i Baranja za sedinenje sa Srbijom. U Beograd je stiglo u ponedjeljak 750 izaslanika raznih mesta iz Banata, Bačke i Baranje, da manifestira volju Srba i Hrvata (Banjevaca i Sokaca), pa Rusina, Čeha i Slovaka za prisjednenje Banata, Bačke i Baranje kraljevini Srbiji pod dinastijom Karađorđevića i svoje pristajanje na jedinstvenu državu SHS.

Celo-slovački narodni zajam predan je već javnoj supskripciji, te je predbežno predloženo samo 500 miljuna obveznica plativih dne 1. prosinca 1922. Država pridržava pravo obveznice i pre tog roka iskupiti uz šest mesečni otkaz. Zajam će biti uz 4%, a glasiti će na krunsku vrednost. Tečaj je pari, to jest za 100 kruna zajma imade se platiti potpunih K 100.

Zajam Nemačke Austrije. Novi ministar u Nemačkoj Austriji poznati finansijski stručnjak dr. Steinwender stupio je u vezu s velikim bankama glede izdanja 4 i pol postotnog zajma, koji bi u roku od 30 godina otplativ bio. Kao privlačivost za potpisivanje tog zajma naznačuje Steinwender modalitet, da bi se jedna trećina iznosa novog zajma primala u starim zajmovima, a samo dve trećine u gotovini.

Mađarska će vlada dati svoju demisiju. Ministar Jaszi je izjavio jednom novinaru, da će mađarska vlada dati demisiju, ako bi u zemlji buknula anarhija, te će predati antanti upravu države.

Saetanak kralja Petra i talijanskoga kralja u Parizu. Koncem ovoga meseca stići će u Pariz srpski kralj Petar i talijanski kralj. Pripravljaju se velike svečanosti za njihov doček.

Kardinal Mercier o nemačkim strahotama. Kardinal Mercier rekao je dopisniku pariskog „Gauloisa“ i „Journala“, da su iz njegove diocese Nemci odvodili ljude u Nemačku na prisilan rad. Nemci su za invazije 1914, mučili i usmrtili 49 seoskih svećenika. — Mnoge njegove zemljake su nemački zločinci masakrirali. On zna užasne epizode, koje će zastraviti ceo svet, kad ih ispriča. Tu će se videti nemački karakter u svojoj njegovoj strahoti i divljstvu, jer su Nemci, kao i svi zločinci, potpuni divljaci.

O suncobranu i kišobranu. (Nastavak.)

S onom savršenom galanterijom, koju smaže jedino mladje od dvadeset godina, junak se romana približi njoj, koja se pred kišom bez zaštite sakrila iza izbočine kakve kuće, da joj ponudi svoj svileni kišobran. Ona, zažarivši se do vrh čela, sa toplim pogledom zahvalnosti primi ovu velikodušnu ponudu. Tesno stisnuto koraca oboje polaganu ispod kišobrana, misleći, da sluša burni kucaj svojih srdaca, i osećajući električnu struju što izmegju njih talasa, govori oboje o slatkim i zanosnim stvarima, a kome takovoj kišobranskoj šetnji obično je pesma o megju-sobnoj priznaji. I tako ne možemo tajiti, da je kišobran često neka vrst ženidbenog posrednika.

I kišobran i suncobran okružuje dakle zraka erotike, a pošto je erotika vazda ostala moderna, počamši od vremena Adama i Eve, to možemo zaključivati, da njihova povest siže daleko unatrag u tisućljeća. Naročito bismo to ustvrdili o suncobranu. On potječe s istoka. Ovdje je u doba babilonsko-asirskih vladara sunce žeglo upravo tako nemilosrdno na ljudske lubanje, kao što i dandanas. Stoga se čini vrlo prirodno, da se visoka gospoda nastojala ukloniti od prežarkih Helijevih zraka pomoću suncobrana. A ovi suncobrani bijahu vrlo skupoceni, pače bijahu izragjeni od kineske svilje i obrubljeni lepim resicama. Te su bube, velika gospoda, sa svojim silnim dohod-

cima, živela su u najvećem raskošju i sjaju. Na velikim nimvskim reliefima, Nimrudu i Kujundžiku, koji su stari skoro tri hiljade godina te su pripadali tadišnjim kraljevskim palačama, vidimo, kako dvorjaniči drže suncobrane nad kraljem Salmanasarom II. i kraljem Tiglatpilezerom III. Bio vladar u čovu ili bio u hramu, gde je žrtvovao bogovima, ili primao kakovo svečano poklonstvo, ili se na bojnim kolima borio proti neprijatelju, vazda vidimo iza njegova čovjeka, koji nad njim drži suncobran. Suncobran i lepeza bijahu znakovi dostojanstva i veličanstvenosti. Suncobran bijaše nataknut na dugački držak, te se dao zaklapati upravo kao i moderni suncobrani. A isto su tako i žene asirske-babilonskih velmoža upotrebljavale vrlo skupocene suncobrane, kojima su uvažavale privlačivost svoje pojave.

Azijati i dan danas osobito vole suncobrane. U Kini i u Japanu muškarci i žene nose suncobrane od šareno iskićenog i zelenog papira. Naravno, da bogataši služe svilenima, bogato ukrašenim suncobranima. Dok je u Kini još postojalo carstvo, prigotivljahu za njihova „veličanstva“ ogromne suncobrane, koji bijahu izvezeni zlatom i srebrom, te prikazivahu simbole najotmenijih kreposti. A i kineska Li Ki, velika knjiga o obredima, propisuje, da kod ukopa cara ili carice moraju s obe strane leći nositi suncobrane i velike lepeze. A pošto kod Kineza boja žalosti nije crna, nego bela, to su i suncobrani morali biti od bele svilje. A i preko okruživale

Železnicka nesreća. U blizini železničke stanice Skakavac izašao je jedan vlak iz tračni 30 je osoba zaglavilo.

Nemci za to da se cara sudi. Nova nemačka vlada je odlučila, da se ne će opteti predveden na odgovornost bivšeg nemačkog cara, prestolonaslednika i sviju osoba, koje bi mogle biti uzromkom, da je buknuo rat. Čini se, da je slična izjava poslana i vladi u Aju.

Venzelos aklamiran u Ateni. Grčki ministar predsednik Venzelos je stigao 6. o. m. u Ateni Soluna. Predsednik zastupničke je kuće pozdrav u svom govoru savezničke vojske te iznio Venzelosove zasluge. Svi su zastupnici ustali na noge aklamirali predsednika ministarskog veća, prolaz pred njim te mu stiskali desnicu. Venzelos srdačno zahvalio te pohvalio jelsku vojsku, označio u par reči svoju politiku. Govorilo je nekoliko zastupnika — medju njima i nekolicina od opozicije, — koji su izjavili, da odobravaju potpunom Venzelosovu politiku te zatražili da čitava komora potpomogne predsednika veća u njegovom teškom delu.

Mali oglasnik

Iznajmljuje se soba s pokućstvom za jednog gospodina. Kao pazikuće preporučaju se dve pošten obitelji bez dece. Prodaje se mlade prašičice za plome po niskoj cenji. Traži se sluškinja. Prodaje se 1 svinja i 1 kosa muzara. Prodaje se pokućstvo. Iznajmljuje se soba sa dva kreveta. Prodaje se pokućstvo za spavaću sobu i kuhinju. Oglaskuje u „Hrvatskom Listu“

M. U. Dr. EUGEN WORELL VIA MONTE RIZZI 2 ord. od 2-5 sati po podne. Preuzimlje sva lječničko-mikroskopska pretraživanja.

OGLAS. Preporuča se sl. općinstvu upravo prispelo izvrsno maslinovo ulje uz umerenu cenu. Dominis, Via Marianna 7.

su piramide od suncobrana, urešene zvončicama. Isto tako i bogovi nose suncobrane i lepeze. Dogje li europejac u kakov kineski grad, u Tokio, Athutu, ili u Kyoto, to mu se ljudi, koji hodaju ispod šareneog papirnatog suncobrana pričinjaju kao raznobojni leptiri. Japanski papir, načinjen od kore dudovog debela, tako je otporan i tako mekan, da služe gospogijama za džepne maramice. Pače od nekoćo godina prigotivljaju od njega i vojničke hlačje, i kako uveravaju, s velikim uspehom. A i kiši donekle odoljeva onakav suncobran, pa ako je baš pljusak prejak, to se papir za finalen novac može izmeniti. Isto su tako i Greci i Rimljani upotrebljavali i suncobrane i kišobrane. Lepe kćeri Atene, Korinta i ostalih gradova, gde je cvao luksuz, isto su tako cenile suncobran, kao i lepezu. Na vazama vijgamo slike, što prikazuju dame s finim i dražestnim suncobranima, na kojima su dršci iskićeni palmetama i drugim ornamentima. Ovo su dražestne tvorevine, što svedoče o finom smislu za lepotu, koji bijaše svojstven grčkom narodu. Iz mnogih znakova vidimo, da su ovakovi suncobrani, bili skupoceni. U Plautovu „Trinumusu“ bolno uzdiše mladje Liziteles, da ga čeknuće njegove milerice za lepe suncobrane, lepeze i druge tricarje koje stoje ogroman novac, „Cim osvojiš prvi celov, odmah osećaš, kako novac isčežava iz kese“. Blaženi Lizitelem! Ta i dan „danas je isto ovako. (Svršiče se.)

Boleda... CENA... za čitavu god. K 48... predsednik... iz Beograda: P... rodno... od... 8 sati na večer... Njeva... predsednik... velič v. r. Sv... sic v. r.